

IL-LEJL TAL-MILIED

Kien lejlet il-Milied; u għadilli kienet kesha xxoqq il-għadam, il-lejla kienet waħda minn l-isbaħ.

Fuq din id-daqsxejn ta' blata—imsejha Malta—li jekk tħares lejha mill-għoli ma tistax ma tisthajjilhiex haġra sfajra daqsieq f'nofs dawra kaħla bla tarf, jafu jagħmlu l-jeli xitwin li tabilhaqq igħaxxqu qlub dawk li jafu jħarsu lejn il-Holqien tal-għageb li bih aħna mdawrin.

Izda, mill-banda l-oħra, biex wieħed jista' jitgħaxxaq sewwa bil-holqien ma jridx żaqqu tkun fiergħa u ġismu mterter bil-bard! Min hu nofsu mitmugħ u kollu kemm hu mirżuħ, wisq ftit iħabbel rasu bi ġmiel il-holqien u bil-kittieba li jitilfu s-sigħat ifaħħru ġmielu fuq il-karta, waq-li mkennin f'xi kmajra msaħħna, bil-qiegħda hdejn mejda bid-dawl fuqha, b'sigaretta imkebbes qed jaħraq it-tarf tal-mejda u huma jħażžu bla heda, b'bieqja kafè jew tè sħun hdejhom.

Hawn xi wħud fost dawn il-kittieba li ma għandhomx hila jqattgħu siegħa barra mid-dar f'lejla xitwija safja u kiesħa; u b'dankollu jafu jgħaxxquk bil-kitba tagħhom dwar il-ġmiel xitwi tal-holqien fin-nghas heġu tiegħu...; u hawn tallaba u bnedmin oħra msejkna li jgħaddulek il-ljeli shaħ itertru fil-beraħ taħt xi haġt; u għalihom bičča ħobż, siegħa xogħol, jew sitt ħabbiet huma isbaħ mill-holqien kollu li ma jafux jaraw u li ma jistgħux jistmaw. U ma għandhomx ħtija!

Hekk sejra d-dinja.

Izda ħallina minn dan għal issa.

Konna qed ingħidu li kien lejlet il-Milied; u bħal fi l-jeli oħra tal-Milied hekk ukoll f'din il-lejla l-leħen heġu u wenniesi tal-qniepen kien jinstama', jidwi bla heda, fil-ħemda tal-lejl, ma' kollha kemm huma l-irħula u l-ibliet ta' Malta. U, haġa tal-għageb! Igħidu xi jgħidu dawk li ma jridux jemmnu ħlief b'dak li jaraw, minkejja fihom, din il-lejla fost kollha kemm huma l-ljeli tas-sena, tnissel ferħ f'qalb kull maħluq...

Barra milli f'qalb xi msejken jew imsejkna li għalihom

il-jiem tal-ħajja huma kollha xorta... keħhin... bla dawl... bla ferħ... bla Lejl tal-Milied !

Qlub suwed; bħalma hu iswed il-lejl imsaħħab, mudlam u qieragħ tax-xitwa...

U waħda minn dawn il-qlub—qalb ta' mara, moħbija f'giseṡ marradi u mkeffen fi 'ftit ċraret, maħmuġa u mraq-qgħin—kienet qiegħda f'dan il-lejl, bħalma fi l-jieli oħra, tittama l-ħniena u l-faraġ dgħajjed li jaf ifarraġ u li jista' jfarraġ lil dawn ix-xorta ta' qlub.

Din l-imsejtna tallaba kienet qiegħda taħt il-ħajt tat-trieq li mill-Belt tagħti għall-Furjana.

Ħdejha kellha żewġ itfal; żewġ subien.

Kienu wliedha.

Kienet ilha hemm—taħt dan il-ħajt—minn qabel ma dalam; u kull ma kienet qalgħet s'issa, li kienu qorbu l-għaxra, kienu tliet soldo sittiet.

Ftit wara li dalam, uliedha kienu daħlu l-Belt bit-tama li jdabbu xi ħaġa huma wkoll.

Il-wieħed qala' sitt ħabbiet. L-ieħor, pastizz u gerħa fi rkobbtu l-lemnija; kien iġgeraħ minħabba f'żelqa u fi tkaxkira li kien tkaxkar ma' l-art biex jaħrab kuntistabbli li kull fejn jarah kien jagħmel għalih; u li f'dak il-waqt kien lemħu jħannen ma' bieb ta' ħanut. U kieku t-tifel ma kienx ħafif daqs sallura, kien jaqdbu.

Sa ma t-tifel wasal ħdejn ommu, għadilli zopp bl-u-giġħ, ftit kien ħabbet rasu għax irkobbtu kienet mibruxa u mżellġa bid-demmi.

Iżda xħin inxeħet bil-qiegħda fl-art, il-gerħa bdiet tniġg-żu u taħarqu; u għalhekk erħilu jħokkha u jgerger miegħu u-nifsu : "Li kelli missieri hawn kont inqiegħdu, ja kelb li hu ! ma jistax jarani li ma jagħmilx għalija !..."

Missieru kien siefer xi sitt snin qabel, ftit wara li kien twieled ħuħ ta' warajh; u qatt ma deher iżjed, anqas qatt semgħu iżjed bi ħbaru.

U għaldaqstant ommu, mara żagħżuġha iżda, kif għedna, marradija, kienet tatha għat-talb.

U għalkemm sfajra u liebsa ċ-ċraret kienet mara mhix ħelwa ftit.

Iżda, jekk dit-tallaba kienet imsejkna f'kollox f'haġa waħda kienet ixxurtjata: u kienet ixxurtjata għaliex min-habba f'suritha li tbikki u fid-dendil li kellha fuqha ma tantx kienet tista' tħajjar malajr lil dawk il-kefrin li jfittxu lin-nisa żgħażaġh u ta' xortihom hażina biex, taħt il-maskra tal-ħniena, jeqirdu kull ma jkun baqa' fihom li jista' jinqered.

Ftit wara li waslu hdejha wliedha, din saqsiethom x'kienu għamlu. Il-kbir baqa' jhokk irkobbtu u jgerger, u ż-żgħir b'lehen imqit dar fuqha u wegibha:

"Xi tridna nagħmlu? Kulhadd ikeccina... haqq..." u kien sa jigbidha u kollox xħin ommu qaltu:

"Iskot, ibni! La tidgħix! Aħjar titlob bil-qalb lill-Bambin, biex, f'gieh kemm bata għalina, ikollu ħniena minna u jibagħtilna qalb tajba li tiftakar fina u li tħenn għalina..."

Ftit wara, it-tfal inxeħtu minn tulhom fuq xkora, tgeddsu wieħed ma' l-ieħor u f'kemm trodd salib raqdu. U f'nghashom erħilhom joħolmu bil-ħlewriet li raw il-Belt, wara l-ħgieg ta' l-armaturi; u kultant jistenbaħ wieħed minnhom, imterter bil-bard, iħokk ftit rasu, ičekček tnejn snien, u jarga' jorqod.

U ommhom minn waqt għal ieħor tħares lejhom u qalbha tingħafas tiftakar kemm tfal hawn reqdin qalb il-kutri, im-saħħna b'kull ma bniedem jeħtieg fil-waqt li wliedha reqdin fl-eqqel tax-xitwa għall-qiegħa ta' l-art, jistennew sa fi rqadhom il-ħniena biex jitrejqu...

U minn hdejn dit-tallaba ta' sikwit għaddejju kull xorta ta' ngenji mdawlin u mimlijin b'nies qalbhom f'lokha; jiddieħku, iġħannu, jixxalaw.

Kienu qorbu l-ħdax xħin lemħet tnejn min-nies qed jersqu lejha.

Ma ntebħitx li kienu xurbanin.

Kif waslu hdejha ħarġet driegħ niexef minn taħt ċulqana ħadra u mcarra, u b'lehen ta' ħniena qaħtilhom: "Tuni xi haġa, ħuti, jaħasra; għal ruħ min għandkom mejjet!"

Waqfu jħarsu lejha.

Wieħed faqqa' daħka ta' tmelliħ f'wicċha, u l-ieħor resaq qribha sewwa.

Dan li resaq lejha kien fih daqs barri; kien jagħmel għaxra bħalha.

Hekk kif ratu riesaq fuqha reġgħet lura mbezzgħa. Izda dan, bla xejn kliem u mingħajr ebda misthija tafa' dirgħajh ma' dwar qaddha biex iħaddanha.

Ir-riħa ta' xorb li kellu f'ħalqu hassitha sa tqallagħha—kienet ilha s-siġġat għar-riq—u bil-għafsa li għafasha, kif ħatafha bejn dirgħajh, hasset, għal waqt wieħed, bħal raqd-ir-ruħ. Izda, qalbenija sa l-aħħar, għabret il-ftit saħħa li kellha, u b'herra l-aktar kbira bdiet titħabat miegħu sa gidmitu, biex jerħiha; fil-waqt li nfexxet tgħajru b'kemm kliem ta' tmaqdir sabet fi lsienha.

F'dan il-waqt sieħbu, li kien qed iħares u jidħak b'din id-dehra li taqsam il-qlub, għibdu għibda sewwa mill-glekk u sefsifu xi haġa f'widnejh. Fid-dawl tal-fanal, il bogħod minnhom, kien lemaħ bniedem riesaq lejhom.

U għaldaqstant, jidħku u jitkellmu faħxi, it-tnejn mill-gdid qabdu triqthom u telqu, bħallikieku ma ġara xejn. U lilha ħallewha f'daġġidigħa li ma bħalha, b'uliedha nofs-hom inqajmin iħarsu lejha bħal żewġ boloh.

Sa dan il-waqt wasal ħdejjhom dak li kien gerrex lil daż-żewġ isqra ta' bil-lejl.

Kien kuntistabbli.

Fit-telfa li kienet anqas intebħet bih; u bħal waħda mib-lugħa kienet għadha qed titkellem weħedha u tgħajjar liż-żewġt irġiel li kienu għamlu għaliha u li issa kienu għebu għal kollox fid-dlam.

Il-kuntistabbli waqaf ħdejjha, u xħin l-imsejkna ntebħet bih, issummat. Liż-żewġt irġiel li kienu nibxuha, ma kienx lemaħhom minħabba f'minkeb [tat-trieq li dikment kienu lwew warajh. Għaldaqstant sejħilha miegħu sa wassalha taħt fanal, ħareġ daqsxejn ta' ktieb minn butu u ħarrikha talli kienet qiegħda tagħmel dak id-distorbju kollu.

"Le, jaħasra!" qaltlu. "Huma nibxuni. Wieħed minnhom sa ħaddanni miegħu!" u daqs kemm kienet imbaqbqa anqas setgħet issib kliem biex tiftiehem sewwa.

"Qabad fik u ħaddnek ta' bilħaqq! Ma kienx xi fatat hux? Għarukaża! Imissek tistħi; irvellajt trieq bil-għajjat

tiegħek!" U wara li taha daqqa ta' għajn imqita, baqa' sejjer għal xogħlu.

Qalbha dejqa aktar minn qabel, riġlejha jirtogħdu u għajnejha mfawrin bid-dmugħ, refgħet minn l-art l-ixkora li fuqha kienu reqdin uliedha u magħhom telqet għal għionq it-trieq, fid-dalma tal-lejl, tistaqsi lilha nfisha x'kienet għamlet biex id-dinja kollha ddur għaliha.

Waslet hdejn knisja. Riġlejha, bla ebda għata, u min-fuħin u koħol qishom żewġ bringiliet, ma felhux iriġuha iżjed; u għaldaqstant, b'uliedha jkaxkru warajha, daħlet f'dil-knisja u nxejtet gods qrib bieb tal-ġenb, qisha xkora fiergħa.

Il-knisja huġġieġa dawl u maħnuqa bin-nies.

Daqsxejn ta' tfajjel kien qed iħabbar lill-kotra li temmen il-miġja ta' Dak li twieled bin il-foqra u ħabbhom daqshekk li għal imħabbithom ħalla ħajtu fuq salib.

L-imsejkna tallaba bdiet bil-qajl il-qajl tistejġen u tifhem dak li kienet qiegħda tisma'. U bħalma d-dawl ta' fanal li jilmhu fid-dalma tal-lejl il-baħrin ta' mirkeb qed jegħreq inibbet għal waqt wieħed f'qalbhom tama dgħajfa ta' ħelsien mill-għarqa, hekk il-kliem ħelu u bla qerq ta' dan it-tfajjel dwar Dak li xerred iż-żerriegħa tas-Sliem u l-Imħabba fost il-bnedmin, ħassitu jixgħel fiha tama ġdida. Insiet li kienet ilha ma titrejjaq is-siġħat; qalbha minn dik il-bruda li kienet fiha, bdiet titħarrek u f'waqt li tefgħet ma' ħalqa t-tarf ta' l-ixkora li kellha f'idha, infexxet tolfoq u tibki kemm tifaħ.

Id-dmugħ li xerrdet kien għaliha serħan u sabar.

Id-dmugħ hu s-sabar ta' kull min hu msejken.

U Dak li jaqra fil-qlub mingħajr ma jitqarraq ħares lejn qalb dit-tallaba, ra x'kien jistħoqqilha u taha dak li għal waqt wieħed kienet tixtieq—is-Sabar.

Xhin ħareġ kull min kien hemm il-knisja resaq fuq it-tallaba bniedem li bħalha kien qiegħed qrib il-bieb ta' barra, ħareġ minn butu biċċa tal-fidda, tahlilha u telaq il barra mingħajr biss ma ħares lejha...

L-imsejkna l-ewwel baqgħet b'ħalqa miftuħ, ma tridx temmen lil għajnejha u mbagħad raddet ħajr lill-Mulej għax intebħet li bħall-bqija ta' ħutha l-bnedmin dak il-lejl kien għaliha wkoll il-Lejl tal-Milied.